

НАСЛІДКИ ЗАБУДОВИ ТА УРБАНІЗАЦІЇ ДЛЯ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ

ТЕРТИШНА Ольга Миколаївна
студентка 4-го курсу ОС Бакалавр
спеціальності «Геодезія і землеустрій»

Науковий керівник
КОЛГАНОВА Ірина Григорівна
к.е.н., доцент кафедри
землевпорядного проєктування
Національний університет
біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна,
kolganova_i@nubip.edu.ua

Урбанізація є невід'ємним процесом сучасного розвитку, який приносить численні вигоди, зокрема економічне зростання та покращення якості життя. Проте, вона також має значні екологічні наслідки, які можуть становити загрозу безпеці міським територіям.

Забруднення повітря та води є одними з найсерйозніших екологічних наслідків урбанізації. Зростання кількості транспорту, промислових підприємств і будівельних майданчиків призводить до підвищення рівня шкідливих викидів у повітря та водні ресурси. Це, в свою чергу, негативно впливає на здоров'я населення, сприяючи розвитку респіраторних та інших хронічних захворювань, а також шкодить природним екосистемам, знижуючи їх біорізноманіття.

Урбанізація також порушує природний гідрологічний режим територій. Будівництво нових будівель та інфраструктури змінює шляхи поверхневих і підземних вод, що може призводити до затоплень, ерозії ґрунтів та інших негативних явищ. Це становить значну загрозу для міської інфраструктури та безпеки мешканців. Зниження біорізноманіття є ще одним наслідком урбанізації.

Розширення міських територій часто супроводжується знищенням природних біотопів, що сприяє втраті різноманіття видів флори і фауни. Це може мати серйозні наслідки для екологічної рівноваги, оскільки кожен вид виконує свою унікальну функцію в екосистемі. Зростання теплового навантаження також є проблемним аспектом урбанізації. Міста мають тенденцію до підвищення температури через велику кількість асфальтових та бетонних поверхонь. Це явище, відоме як міський тепловий острів, може впливати на мікроклімат та здоров'я мешканців, підвищуючи ризик теплових стресів та інших захворювань. А недостатня увага до енергоефективності будівель та інфраструктури призводить до збільшення

споживання енергії та викидів парникових газів, що сприяє глобальному потеплінню та зміні клімату [1].

За гостротою різних екологічних проблем урбанізовані території займають особливе місце і є складними багатофункціональними природно-антропогенними системами з зміненими природними ландшафтами, які концентрують максимальну різноманітність видів впливу людини на ґрунтовий покрив.

Розширення процесів урбанізації й індустріалізації, відведення сільськогосподарських земель під забудови, щораз інтенсивніше впливає на властивості ґрунтів через запечатування, розкопки, забруднення і поховання різних відходів. Ґрунти в місті утворюються під впливом тих же факторів ґрунтоутворення, що і природні ґрунти, але під впливом антропогенних факторів і різко відрізняються від природних за морфологічними ознаками і фізикохімічними властивостями.

Ґрунти урбанізованих територій в результаті нестабільних природних і антропогенних навантажень представляють собою складні, швидко створені природно-антропогенні утворення з характерними порушеннями природних генетичних горизонтів, відсутністю важливого органічного екранного шару лісної підстилки, лужністю середовища тощо.

Ґрунтовий покрив охороняє суміжні середовища від техногенного впливу, представляючи собою геохімічний бар'єр на шляху міграції забруднюючих речовин. Проте можливості ґрунту як буферної системи не безмежні. Акумуляція забруднюючих речовин та продуктів їх перетворення в ґрунті призводить до зміни їх хімічного, фізичного і біологічного стану, деградації і, в кінцевому підсумку, руйнування (рис 1).

Рис. 1. Проблеми відходів урбанізованих територій як загрози екологічній безпеці та безпеці життєдіяльності людини

На урбанізованих територіях характерні техноземи – ґрунти створені людиною в процесі рекультивациі чи освоєння земель, які успадковують властивості зональних ґрунтів і гірських порід. Для них характерна відсутність чітко виражених горизонтів, мозаїчне забарвлення, велика щільність. Сучасні дослідження свідчать, що під впливом діяльності людини міські ґрунти сильно змінюються, набувають низки специфічних особливостей, а їх основні групи – природні та штучні насипні ґрунти кардинально відрізняються один від одного як за фізико-хімічними показниками, так і за особливостями акумуляції забруднюючих речовин.

Міське будівництво, підземні комунікаційні мережі, діяльність людини створюють ефект «теплового острова», що приводить до змін температурного і водного режиму ґрунту.

Ґрунт урбоекосистем, накопичуючи токсичні сполуки, може стати джерелом вторинного забруднення довкілля. Саме тому при формуванні раціонального процесу урбанізації необхідно дотримуватись екологічно доцільного співвідношення природної та штучної підстилаючої поверхні [2].

Список використаних джерел:

1. Іщенко Н.Ф., Тихенко О.В., Величко А.Г. Екологічні наслідки урбанізації в контексті загроз безпеці міським територіям (СЕРІЯ «Соціальні та поведінкові науки»). № 5(5) (2024): Успіхи і досягнення у науці. С.695-707. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-5\(5\)-695-7077](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-5(5)-695-7077)
2. Стернік В.М. біотична активність урбоедафотопів міста Рівне : дис. ...канд. біол. наук : 03.00.16. Рівне, 2017. 179с.

УДК 528.4:355.422(1-81)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

6-7 березня 2025 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

6-7 March 2025

Тези опубліковано в авторській редакції

*Автори матеріалів
НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ*

За точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей